

איך נתהווה הצבא הגרמני?

שאלה זו משמשת נושא לספרו של הרברט רוזינסקי על "הצבא הגרמני", אשר הופיע זה לא מכבר בלונדון*. רוזינסקי הוא גרמני, אשר לו ידיעה אינטימית על השכבות העליונות וחוגי הצבא בגרמניה, ועם כל בקורתו החריפה הוא מדגיש בגאווה את קווי-המסורת החיוביים, הנראים לו בתולדות הצבא הגרמני. מצד שני היה המחבר קרוב מאוד לחוגים הסוציאליסטיים בגרמניה. הוא הוסיף לשבת שם ימים רבים גם לאחר עלית היטלר לשלטון ועשה לו שם בתנועה הסוציאליסטית בפרסמו בפסידונים "מילס" כמה חיבורים פרוגרמטיים בעלי-חשיבות. רב-גוניות זו של רוזינסקי, שהיא בניגוד בולט להסתגרות הרוחנית השכיחה אצל גרמנים רבים, משוה ענין-רב לספרו. אמנם היריעה הצרה של הספר – 267 עמודים – גורמת לסקימתיות יתרה בכמה מחלקיו. אף-על-פי-כן הובלטו הקוים האופייניים בהתפתחותו של הצבא הגרמני ובהתהוות המסורת הצבאית של גרמניה.

*

הצבא הגרמני הוא המשכו הישר של הצבא הפרוסי, וראשיתו מימי פרידריך הגדול (86–1740), או, יותר נכון – כמה עשרות שנים לפניו. נסיכי שושלת הוהנצולרן בברנדנבורג-פרוסיה הצליחו להתגבר על התקלות המרובות ועל העניות, ששקעו בה כל נסיכויות גרמניה. לאחר מלחמת שלושים השנים (48–1618), ולהקים צבא בעל מידות, לפי בחינות הזמן ההוא. כבר בימים ההם מופיעה הבעיה הגיאוגרפית, המונחת ביסודה של כל ההיסטוריה הגרמנית החדשה: מדינת הוהנצולרנים שכנה בלב אירופה, אחוזותיה היו פזורות מקצה הולנד (קלן) ועד לגבולות פולין (פרוסיה המזרחית); כמעט כל מלחמה באירופה עלולה היתה לסבך את ברנדנבורג-פרוסיה בסכסוך; גבולותיה נתונים היו להתקפה מכל הכיוונים. וכך עמדה הברירה לפני שליטי הארץ: לותר על מדיניות עצמאית ולחיות בצל המעצמות הגדולות, או לבנות כוח צבאי רב ומאומן, שיתן למדינה בטחון, חופש-פעולה וכושר התפשטות, על אף קשי מעמדה הגיאוגרפי. שושלת הוהנצולרנים בחרה בדרך השנייה. על שלשה יסודות הושתת הצבא הפרוסי. (א) הקצינים נלקחו רק משדרת האריסטוקרטיה. הקצינות עצמה הועלתה מדרגת מקצוע למעין מעמד סוציאלי, שגם המלך השתייך אליו, כראשון במעלה בתוכו. בתוך המעמד הזה טופח פולחן מיוחד של כבוד: התמסרות מלאה למלך ולמקצוע, אומץ-לב בקרב. פרידריך הגדול ואנשי חוגו לא האמינו, שהבורגנות העירונית מסוגלת להרגשה צרופה זו של כבוד, באשר שכבה זו שקועה יתר על המידה באינטרסים חמריים; לכן מנעו מבניה את הכניסה לשורות הקצינות ובזה דחפו אותם עוד יותר להתרכז באינטרסים כלכליים בלבד. (ב) אשר לחיילים הפשוטים, הונהגה ע"י אביו של פרידריך "שיטת הקנטונים", שתפקידה היה להכין את כל אוכלסיית הארץ לשירות בצבא, נוסף לצבא הסדיר, שהכיל אז כמה רבבות איש. כל אזרחי הארץ צריכים היו להתפקד לפי קנטונים (מחוזות), על מנת להתגייס לשירות בשעת מצור. היתה זו מעין התחלה של חובת-צבא כללית. אך עיקרון זה לא נשמר. בתשלום מסוים ניתן להשתחרר מההרשמה, והבורגנות האמידה נצלה זכות זו. כך נעדר המומנט המוסרי בחובת שירות זו. אולם מלכי פרוסיה בזמן ההוא לא האמינו בהכרתם

* Herbert Rosinski: "The German Army" 1940.

העצמית של החיילים, אף לא במציאות הרגשה לאומית אמיתית אצלם. והם לא ראו את רגש אהבת-המולדת של החיילים הפשוטים כיסוד לבנין צבאם. וראיה לכך – שהמוני חיילים שכירים, בני ארצות זרות, שירתו בצבאו של פרידריך הגדול. (ג) משמעת חיצונית חמורה – זה הקו השלישי המציין את אופיו של הצבא הפרוסי מאז הוסדו. משמעת זו יחד עם פולחן הכבוד בצבא שימשו יסוד עיקרי לבנין הצבא הפרוסי הישן. אימונו של חיל-הרגלים עלה בחומרתו על כל המקובל אז בין צבאות אירופה. החינוך הטקטי היה מכוון לקרב בשורות מתוחות ומלוכדות, והאינפנטריה הפרוסית נהפכה בשעות הקרב ל„חומת אש צועדת“.

צבא זה הועמד במבחן ראשון במלחמות הסילויות, ובעיקר במלחמת שבע השנים (63–1756) – ועמד בו, אם כי מתנגדיו עלו עליו בכמות. במלחמות אלו רכש אמון בעצמו וגאווה מלחמתית. רוח המשמעת החזקה חדרה והעמיקה בתוך לב העם הפרוסי. המסורת הצבאית בגרמניה אף בימינו־אנו נאחזת בהישגים ההם כבמקור הרוח הצבאית של העם הגרמני. ובכל זאת היה היסוד שעמד עליו הצבא הפרוסי בתקופה שקדמה לנפוליאון – יסוד רעוע. התהום האיומה בין הקצינים לבין החיילים; ההשענות על רגש הכבוד של הקצינים ולא על אהבת-המולדת של המוני החיילים; נעילת הדלת בפני הבורגנות, – השכבה המתקדמת ונושאת-העתיד אשר בערים; ההפרזה במשמעת חיצונית והזנחת היומה האינדיבידואלית; החינוך הטקטי המכוון לקרב בשורות מלוכדות וחוסר אימון לאופורציות במבנים מפוזרים, – כל זה עשוי היה להביא את הצבא הפרוסי לידי מפלה והתפרקות פנימית, במקרה של התנגשות עם אויב הנהנה מאותם היתרונות, אשר נעדרו בצבא ההוֹנְצוֹלְרְנִי. אויב כזה הופיע בזמנו של נפוליאון בדמות הצבא הצרפתי העממי. לאחר התנגדות אמיצה (1806: יִנָּה וְאִוְאֶרְשְׁטֵדֵט) נחל הצבא הפרוסי תבוסה מוחלטת, והיא גרמה לא רק לזעזוע כבד במדינה, אלא גם לשברון כל המנגנון הצבאי.

תקופת 1806–1815 נחשבת לתקופת גבורה בתולדות העם הגרמני. אך דוקא בה מתבלטת ביותר הטרגיקה העמוקה של ההיסטוריה הגרמנית. כוחות מתקדמים הבקיעו להם אז דרך, והגשימו ריפורמות מרחיקות לכת; אהבת-מולדת אמיתית השתרשה בשכבות העם ועוררה בהן את רעיון האחדות הלאומית; הפרט על בעיותיו המוסריות הופיע על הבמה; ובו בזמן התחילה תשוקת החופש לחדור ללב העם הגרמני. אולם לא נמצא בו כוח פוליטי מוצק, בעל הכרה ברורה ותכנית מסוימת, שיהא מסוגל לשמור על ההישגים ולהקים מדינה חדשה. לא מבפנים, לא מתוך שכבה צבורית מבוגרת, באה הדחיפה לשינויים (כאשר קרה בצרפת), אלא מבחוץ, בלחצה של אותה צרפת. (כלום אין זה מזכיר את התהוות הריפובליקה הוויימארית כמאה שנה לאחר תקופה זו?). לכן הוסיף האבסולוטיזם לשלוט בה. אמנם היה זה „אבסולוטיזם ליברלי“ לעתים, ודברים גדולים הושגו על ידו; ואף-על-פי-כן: כל מה שנוצר מבחינת החירות האזרחית היה מקוטע ובלתי-שלם וחסר היה את הכוח הפנימי לאריכות ימים.

בשביל הצבא הפרוסי היה הזמן ההוא תקופה של התחדשות גמורה. גורמים מוסריים נצטרפו ליסודותיו של הצבא המחודש הזה. הצבא חדל להיות מכשיר מיכני הנתון בידי השליט. הוא נהפך לביטוי עליון של רעיון השחרור הלאומי. האיש שעשה יותר מכל איש אחר להגשמת המפעל הזה, היה שְׂרֵנְהוֹרְסְט; פעולתו ותכניותיו הטביעו את חותמן על התפתחות הצבא גם בדורות הבאים. תלמידו

הגדול היה קלאוֹזְבִּיץ. שרק בתקופה מאוחרת יותר זכה לשם. מה היתה מלאכתם של ה"מתקנים" הצבאיים הללו? (א) הם עמלו להרים את כבוד הצבא בעיני המוני העם, להעלותו ממקצוע נחות-דרגה למעמד המכובד והאהוב ביותר. גיוס שכירי-צבא זרים בוטל לחלוטין. הצבא הועמד על בסיס לאומי-רעיוני. (ב) הם חיפשו צורה קונקרטיה להגשמת חובת הצבא הכללית, על ידי צירוף צבא סדיר קטן עם מעין-מליציה לאומית. אך רעיון פורה זה הוסיף להיות במשך כמה שנים רק נושא לויכוח; נפוליון כפה על פרוסיה את צמצום כוחה הצבאי לצבא סדיר בן 42.000 איש. אכן הגבלה זו סוכלה במידת-מה ע"י קביעת אימון קצר לחלק מן החיילים, אשר היו אח"כ מעין רזרבה. והצבא הסדיר יחד עם הרזרבה הזאת, מילאו תפקיד של גרעין צבאי עם פרוץ מלחמת השחרור* ב-1813; המוני העם חשו אז להתפקד למלחמה, וכל הגברים מ-17 עד 40 שנה היו את יחידות ה"לנדוהר". שנלחמו בצד הצבא הסדיר. זו היתה ה"levée en masses" של פרוסיה. ואין להתפלא, שה"לנדוהר" הפך לילד-שעשועים של הכוחות הליברליים במדינה. (ג) שרנהורסט וידידיו קיפחו את המונופולין של האריסטוקרטיה על תואר הקצינות. מעתה יכול היה גם בורגני לעלות לדרגה זו. אמנם גם הם השתדלו לשמור על פולחן-הכבוד של הקצינים (ע"י יסוד בתי-דין של כבוד וכו'), אולם ללא צמצום מופרז של הבסיס המעמדי-החברתי. (ד) החידושים בדרכי המלחמה הביאו לידי פיתוח המדע הצבאי. נוסדה האקדמיה הצבאית בברלין. אוחדו, בפעם הראשונה, ענפי הפעולה הצבאיים השונים במיניסטריון של מלחמה. הונח היסוד לעבודת מטה שיטתית. (ה) מושגי האסטרטגיה והטקטיקה נשתנו הרבה תחת רושם המלחמות הנפוליוניות. עיקר המוביליות האסטרטגית התחיל להיות שליט במחשבה הצבאית; מלחמת-התנועה ומגמת-ההתקפה נעשו לסיסמאות של האימון הצבאי. לשם גמישות יותר גדולה בארגון הצבא הוקמו הדיביוזיות העצמאיות, המצוידות בכל.

שנת 1815 שמה קץ לחלומות הליברלים לזמן רב. הריאקציה בפרוסיה השתלטה במלא תקפה. גם מתוך הצבא הורחקו האלמנטים, שנראו מסוכנים מדי, כדימוקרטיים ו"קופינים". פרוסיה הליברלית, אשר יצרה את המכשיר הצבאי הגא, עטור הנצחונות במלחמות השחרור, – הפסידה את המערכה הפנימית. אמנם בשטח הצבאי הנחילה ירושה עצומה לתקופות הבאות, אך ממשלת הריאקציה לא יכלה להסכים בשום פנים, שדוקא הצבא ישמש מבצר לליברליות ולהתקדמות.

*

עשרות השנים שלאחר 1815, שנות השלום החיצוני, היו שנים של התנגשות מתמדת של השלטונות הריאקציוניים עם הכוחות הליברליים ותובעי-הקונסטיטוציה. בין שניהם נטשה ההאבקות, בעיקר על אפיו של הצבא ועל עמדתו כלפי העם וכלפי המדינה. לא על נקלה יכלו לפוג געגועי החופש והאחדות הלאומית מתוך שורות אותו הצבא, אשר קם לתחיה לאור מלחמות השחרור. בכמה נסיכויות, כגון בבוֹרִיָה, ובכלל בדרום גרמניה, שלטו רעיונות אלה בכוח רב. אולם יד הריאקציה היתה על העליונה. לאחר נצחון זמני של הליברלים במהפכת 1848, – בה נעשו כמה נסיונות של דמוקרטיזציה בצבא, ע"י השבעת החיילים לקונסטיטוציה ועוד-דוכאה המהפכה שוב; ההתמודדות, שהביאה לידי הכרעה אחרונה בשאלת הצבא ושמה קץ להסתערויות הליברליזם, חלה רק בשנת 1860; והמנצח במערכה זו היה ביסמרק. המלך רצה להנהיג תקנה חדשה בארגון הצבא: עד כה הקיף הצבא הסדיר (ביחד

* ההתגייסות בחמון, כסיסמת מלחמות המהפכה בצרפת.

עם הרזרבות הישרות) את הגילים מ-20 עד 25, והלנדוהר את שבעת הגילים מ-26 עד 32. והנה עתה התכוננו להגדיל את הצבא הסדיר ולחזקו ע"י הוספת שלושה גילים נוספים, באופן שבלנדוהר היו נשארים רק 4 הגילים מ-29 עד 32 שנה. הפרלמנט הפרוסי - ה-לנדטאג, - שומר הקונסטיטוציה, חשש לקיפוח הלנדוהר, ילד-השעשועים שלו, ודחה את ההצעה. פרץ סכסוך חריף, אשר נסתיים לטובת המלך, לאחר שביסמרק שבר את התנגדות הפרלמנט. ביסמרק ידע גם לשכך את המתיחות, שקמה בעקבות מעשהו, ע"י שנחל בצבאו המוגבר נצחונות חיצוניים מזהירים, והביא לידי איחודה של גרמניה.

נוצרה אז גרמניה חזקה ומאוחדת, כאשר לא היתה עוד מימיה. אך ברגע חשוב זה נתגלתה שוב הטרגדיה הפנימית של ההיסטוריה הגרמנית. האיחוד שבוצע הוטל מלמעלה. היה זה איחוד בידי נסיכים ולא בידי האומה. הבורגנות הגרמנית, חסרת הבגרות הפוליטית, השלימה עם מצב זה, אם כי הוא כפה עליה את היתור על השפעה פוליטית ממשית. אכן נקל היה לה לותר בזה, לאחר שעצמתה של גרמניה העניקה לבעלי-העסקים רוחים חמריים גבוהים. הבורגנות הגרמנית, בניגוד לצרפתית, קבלה עליה את הדין: עליה כלכלית בצד עבדות פוליטית. אמנם ביסמרק היה פיקח למדי לשחדה ע"י מתן זכויות פוליטיות מסוימות; אולם זכויות אלו אף הן היו רק כמתנות-חסד מלמעלה, והבורגנות הגרמנית, יותר משכבשה לה את הזכויות האלה, נכבשה על ידיהן לביסמרק. גם הסוציאליסטים, שהתחילו אז לעלות, לא היה ביכלתם לתקן את המעוות במצב הפנימי של הרייך.

מובן, שהתנאים האלה היו נוחים מאוד להתפתחותו החיצונית של הצבא הגרמני. אך בצד זה בא צמצום האופק של אנשי הצבא והפרדתם מחיי האומה האזרחיים. סתירה זו עלולה היתה להעלם מעיני העם, כל זמן שהצבא הלך מחיל אל חיל, אך היא עתידה היתה להתגלות עם המפלה הרצינית הראשונה ולגרום אז לשברון גמור. לבסוף באה מלחמת העולם בשנות 18-1914 והוכיחה זאת.

מה היה אופיו של הצבא בתקופתו של ביסמרק ועד 1914?

א. חוסל הריב מסביב לצבא הסדיר וללנדוהר והונהגה בשלימות חובת הצבא הכללית. גויס ואורגן כל הכוח הצבאי של הארץ.

ב. קורפוס הקצינים הורחב לפי הרכבו הסוציאלי; המעמדות האמידים בעיר הורשו כעת לחדור אל שורות הקצינים ועשו זאת בשמחה. בשנת 1913 הגיע חלקם במשרות הקצינים עד ל-70%. נוצרה כאן מעין קואליציה בין „היונקרים“* ובין הבורגנות הגדולה; אכן זו האחרונה היתה החלק המתבולל ולא החלק הכובש.

ג. יחד עם „הקואליציה“ הנ"ל הלך הקו הסוציאלי המפריד בין הקצינים לבין הסמלים והחיילים הפשוטים והחריף עוד יותר ע"י הנהגת מוסד ה-„ציינריגה“. אלה שהספיקו ללמוד בבתי-הספר התיכוניים עד לבחינה מסוימת ויכלו לשלם בעצמם בעד מדיהם, ציודם והוצאותיהם הנוספות, - ומי היה מסוגל לכך מחוץ לשכבות האמידות? - שירתו רק שנה אחת, עברו לבתי-הספר הצבאיים, והיו להם כל הסיכויים לעלות לדרגה של קציני-הרזרבה - בעוד אשר כל יתר הגרמנים נצטרכו לשרת כחיילים פשוטים 2-3 שנים, וכמעט לעולם לא זכו לעלות לדרגה גבוהה מזו של הסמלים.

ד. התפתחותה הצבאית-המדעית של גרמניה השתקפה בעיקר בהעלאת ערכו של „המטה הכללי“, אשר הפך להיות למרכז כל מלאכת הצבאיות. עם הקמת דיביויות עצמאיות, קם הצורך במוסד מרכזי; התעוררה האידיאה של „מטה כללי“

* האצילים, בעלי-האחוזות.

על יד המפקדים אשר בקרב. כאמור התחילו במפעל זה שרנהורסט וקלאוזביץ שלמדו מנסיונות מלחמות נפוליון והתאימו את שיטותיו לתנאים הגרמניים. אולם רק בימי מולטקה, ראש המטה בזמנו של ביסמרק, הגיע המטה הכללי לאותה החשיבות, שנתקיימה עד לימינו אנו. באותה התקופה "גילו" את כתבי קלאוזביץ, ונאחזו בתורתו. הובלטה ביחד שאת האסטרטגיה המובילית, השואפת להתקפה מתמדת ולמכות מהירות ומכריעות. פותח המדע חצבאי על כל ענפיו. הוכנס תיכון בכל שטח הפעולה הרחב של ההתכוננות למלחמה – אם כי טרם הובנה החשיבות של התאמת הכלכלה הלאומית לקראת תעודותיה במלחמה.

את המלחמה העתידה ראו בגרמניה כמלחמה בשתי חזיתות, לצד רוסיה ולצד צרפת. ביטוי עליון לאסטרטגיה הגרמנית שימשה תכניתו של שליפן, ראש המטה הכללי המפורסם ביותר אחרי מולטקה. תכנית זו, אשר נוסחה בצורתה הידועה ביותר בשנת 1905, היתה מכוונת לא לנצחונות חלקיים, כי אם למכה המכרעת ולהשמדתו המוחלטת של צבא המתנגד. היא חייבה את הצבא לרכז את עיקר כוחו במערב, לחדור במהירות להולנד ולבלגיה, ומשם לצרפת דרך הגבול הצפוני, ולהכניע את הצבא הצרפתי ע"י הדיפתו לעבר הגבול השויצרי (ולפי גירסה יותר מוקדמת – ע"י הקפתו משני אגפיו, מתוך חדירה קודמת גם דרך שטח שויצרי). "תכנית שליפן" היתה "המלה האחרונה" של גרמניה הצבאית שלפני מלחמת 18–1914.

מלחמת 18–1914 שימשה מבחן לצבא הגרמני, – למעלותיו ולחולשותיו. גרמניה נכנסה להאבקות זו, מצוידת בצבא כביר ומאומן, בחבר קצינים מובחר ובתכנית מחושבת, ופניה מועדות למלחמת-תנועה וליזמת-התקפה. ומכאן ההצלחות הראשונות, – עד שבא הקרב על-יד המרנה ועצר את צבאותיה וכפה עליה עמידה ומלחמת-חפירות. החלה מלחמת-העמדות, שהצבא לא היה מחונך לקראתה. פגו חלומות המלחמה הקצרה, והתחילה מלחמה ארוכה וממושכת, אשר תבעה, הן בחזית והן בעורף, כוחות פנימיים, פוליטיים ומוסריים, כבירים. וכאן נתגלו כל אותן החולשות שהיו צפונות בעם הגרמני ובצבאו.

החטא שחטא ביסמרק בשעתו, שלא ביסס את כוחה של גרמניה על טיפוח היומה הפוליטית של העם עצמו, מצא עכשיו את ענשו. הרוח של חוסר אומץ-לב אזורחי ושל צייתנות ללא בקורת לשלטונות השפיעה אף על חלקים גדולים של תנועת-הפועלים. הרגשת העם, שהוא איננו משתחף למעשה בקביעת גורל המלחמה, מנעה ממנו יחס אחראי למלחמה ולצורת הנהלתה. הבקורת הפנימית לא היתה קונסטרוקטיבית. מצבי-הרוח השתנו חליפות למן התרברבות לאומנית ועד שלילה צינית. כך הועמק פירוד הלבבות בעורף, והקשיים בשדה המלחמה לא הביאו לשום התעוררות אמיתית. חוסר כל כוח-התנגדות מצד החוגים האזרחיים גרם להריסת שיווי-המשקל בהנהגה העליונה של המדינה. הממשלה, "הציוילית" נדחקה הצדה, והשלטון הממשי עבר לידי המפקדה העליונה של הצבא – לידי הינדנבורג ולודנדורף, שהתערבו באופן מכריע בכל ההחלטות הפוליטיות. וגרמו לשגיאות פטליות (מלחמת הצוללות הבלתי-מוגבלת, שלום ברסט-ליטובסק), שכל העם אנוס היה אחר-כך לשאת בתוצאותיהן.

התנקמה גם השיטה, אשר יצרה תהום בין הקצינים לבין המוני החיילים. גם לאחר שרוב הקצינים נהרגו בקרבות ונראה הצורך להשלים את השורות המתרוקנות, הוסיפו שלטונות הצבא לשמור בקפדנות על מוסד ה"איינריינה"; התוצאה היתה,

שפרחחים בלתי-מנוסים ובלתי-מותאמים לתפקידם הקשה נתמנו לקצינים, לפקד על גברים מבוגרים, על חיילים שעבר עליהם הנסיון המר של מערכה ממושכת. אין פלא, שהחיילים התחילו להרגיש את עצמם ככלי-שרת בידי אדונים חסרי-יכולת. רק נצחונות היו עלולים להקל על הרגשת-מרירות זו; אולם נצחונות מכריעים לא באו, ולאחר שנכשלה ההשתערוּת האחרונה בחזית המערבית באביב 1918, והמפלה נראתה באופק, הביאו החולשות הפנימיות לידי רפיון בחזית ולמהפכה בעורף, וכל זה במהירות שלא פיללו לה בשום מקום.

ב-1918 הוכרזה בגרמניה ריפובליקה. עתה ניתנה ההזדמנות לשליטי גרמניה החדשים, להקים צבא ריפובליקני ממש, שיהיה מושרש בקרקע הדימוקרטיה ונלהב לרעיונות-החופש. אולם, זה היה מחייב שינוי יסודי במנגנון הצבאי הישן ובריאת צבא חדש, אשר עם כל אחיזתו באלמנטים החיוביים של המסורת, צריך היה להתבסס על עיקרים חברתיים אחרים ועל רוח אחרת בכל מוסדותיו וסידוריו. שינוי זה היה מחייב בראש וראשונה את ביטול „הגדודים החפשיים“, שנתארגנו בחדשים הנסערים שלאחר שביתת-הנשק והמהפכה. היו אלה כנופיות-חיילים, אשר ארבע שנות מלחמת-החפירות טבעו את חותמן עליהם. הם ניתקו את כל קשריהם עם החיים האזרחיים ולא רצו, ואולי גם לא יכלו עוד, לשוב לחיים אלה. מלאכת המלחמה היתה להם לא רק למקצוע, כי אם גם להרגל. הם דיכאו בקרבם את הרגשות האנושיים. מהם באו אחרי-כן הגרעינים לכל השתערוּת קונטר-רבולוציונית. כאן נחגלתה שוב הטרגיקה העמוקה של החברה הגרמנית. הדחיפה למהפכה באה גם הפעם מבחוץ ולא מבפנים. שוב לא נמצאו בתוך העם השכבות בעלות החינוך הפוליטי המספיק, שתהיינה מוכשרות להנהגת ספינת המהפכה. הריפובליקה הוויימרית התחילה את ההיסטוריה הצבאית שלה בשגיאה הרת-תוצאות: הממשלה הריפובליקנית, שחסרה היתה כל צבא מוכן, המסור לה, קראה לשרידי הצבא הקיסרי הישן ול„גדודים החפשיים“, לשם דיכוי התפרצויות מהפכניות קיצוניות. לא בכוחה היא ריסנה הממשלה הדימוקרטיה את המרידות הבולשביסטיות. סתירה זו עוברת כחוט השני בכל תולדות הריפובליקה הקצרות. הריפובליקה לא ידעה להשתלט על הצבא ונתנה לו להתפתח כמדינה בתוך מדינה.

כך נקבע אפיו של הרייכסוהר מבפנים. הצבא הלך ונעשה מעין גוף עצמאי במדינה. בלי חיבה יתירה לריפובליקה, אם גם בלי שנאה בולטת אליה. הרייכסוהר שהיה חדור עלבון ורסאיל וטיפח את חלומותיו האימפריאליים הישנים, היה אדיש לצורת המדינה ולדמותה. ומבחוץ כפה חוזה ורסאיל על הרייכסוהר גבולות צרים: מספר החיילים נקבע ל-100,000 ומספר הקצינים ל-4000. נאסרו חיל-התותחים הכבד, האוּרִיָה והטנקים והוכנסו צמצומים גם ביתר סוגי-הנשק. פוזר המטה הכללי והוטל איסור על כל הכנה לגיוס כללי. אלה הם התנאים, בהם יצר הגנרל פון סיקט את הרייכסוהר. את מפעלו של פון-סיקט אפשר להגדיר בחמשת הסעיפים האלה: (א) הוא הרחיק את חיילי הרייכסוהר מכל התערבות בפוליטיקה; מנע מהם את ההשתתפות במפלגות ואף בהצבעות, אם כי זכות זו הוענקה להם ע"י החוקה. אולם סיקט הבין, כי צבא קטן ללא השתרשות בהמוני העם יהיה תלוי באויר בשעת חירום. על כן השתדל להחיות הרגשה סוציאלית בתוך הצבא וליצור קרבה בין החייל לבין שכבות העם, ואף דלת העם בכלל. גברת מאד הדאגה לתנאי החיים של החיילים; הושם לב שהדירות תהיינה נוחות ויפות-טעם; הוטב היחס

בין הקצין לחייל הפשוט. אמנם הקצינים נבחרו גם עכשיו מתוך השכבות הישנות, אך נפתחה אפשרות גם לחיילים לעלות לקצינות.

(ב) ההגבלה המספרית של הצבא הביאה לעליה בלתי רגילה באיכותו. היתה

האפשרות להקפיד בבחירת הקצינים. רק המצוינים ביותר יכלו לעלות לקצינות.

(ג) גם רמת החיילים עלתה מאד. במשך 12 שנות שירותם יכלו להשתלם

באופן יוצא מן הכלל. באימון הודגשה השיבה לתפיסתו של שליפן, המיוסדת על

אסטרטגיה מובילית. אשר לאיסור על סוגי נשק מסוימים, הוציאו מתוק מעוז:

נתנו לחיל הרגלים אימון משובח, וסיגלו אותו לקרב, גם בלי כלי-הקרב המודרניים

(טנקים, תותחים כבדים וכו'); לאט-לאט נוצרה ונקבעה ההרגשה, שחיל רגלים זה

יעמוד בכל מבחן, כל שכן אם תתוסף לו פעם עזרת הנשק האסור. דאגו ביותר

להתפתחותם הגופנית של החיילים. עמדו מאד על החינוך של החייל האינדיווידואלי,

מתוך תפיסה, שהקרבות בעתיד יערכו מתוך דיצנטרליזציה של הצבאות הלוחמים;

ערכו נסיונות ותמרונים בקבוצות קטנות, וחינכו אותן לפעולות עצמאיות וליזמה

עצמאית. כן הגבירו מאוד את המוטורליזציה בצבא.

(ד) מצאו גם דרכים לעקוף כמה וכמה הגבלות של חוזה ורסאיל. אם פוור

המטה הכללי ונאסרה אקדמיה צבאית מרכזית, הרי אפשר היה לבצע את עבודת

ההדרכה הצבאית העיונית בקורסים מחוזיים אינטנסיביים, ששום פיקוח לא חל

עליהם. גם בשטח הנשק האסור התחכמו ומצאו דרכים: מספנות של סנטנדר בספרד

בנו צוללות לגרמניה; קרופ רכש השפעה מסוימת על תעשית התותחים בשוודיה;

אולם בעיקר קפצה רוסיה הסובייטית ועמדה בפרץ; תמורת קצינים גרמניים,

שנשלחו לאימון הצבא האדום, נתנה רוסיה לאנשי הרייכסוהר הזדמנויות רחבות,

להתאמן בכל סוגי הנשק האסור, בפלוגות מיוחדות.

(ה) עם כל זאת היה ברור, שבמקרה של התנגשות רצינית לא יוכל הרייכסוהר

הקטן לעמוד זמן רב בפני צבא המונים. על כן הוכשר הרייכסוהר לעוד תפקיד,

וזה היה תפקידו המרכזי: לקבל עליו את הדרכתה הצבאית של האומה כולה,

בשעה שיוכרו גיוס כללי בארץ. כל חייל ברייכסוהר הוכשר, איפוא, גם לפיקוד מסוים.

כל זמן שהמכונה הפרלמנטרית פעלה בגרמניה כסדר, פחות או יותר, שמר

הצבא על הפדלותו מהפוליטיקה. אך בו ברגע שהרפובליקה הגיעה עד משבר,

החיים הפרלמנטריים נתפוררו והממשלות נאלצו לבקש להן משענת בכוחות בלתי-

פרלמנטריים (תקופת בריינינג 1930-32), עלה ערכו הפוליטי של הצבא, ועתה התעוררה

בו התאווה להטיל את כוחו הפוליטי על כף-המאזנים בהאבקות הפנימית. נציגה

של תקופה זו ברייכסוהר היה שלייכר. כונתו לא היתה להקים דיקטטורה צבאית,

בלי קשר עם ההמונים, אלא להתקשר עם תנועה המונית, כדי לקבל יחד אתה

את השלטון בגרמניה. כה נשזרו החוטים בין מפקדי הצבא לבין התנועה הנציונל-

סוציאליסטית מצד אחד, ובין שלייכר והאגודות המקצועיות הסוציאלי-דימוקרטיות

מצד שני. אולם בעוד ששלייכר רצה להחזיק את השלטון למעשה בידי הרייכסוהר,

ולהשתמש בתנועה ההמונית רק כמשענת, התכוננו הנאצים למטרה ההפוכה. שלייכר

הכיר בזאת, וניסה למנוע ברגע האחרון את הסכנה. אולם אחר את השעה. הוא

נדחק הצדה, והיטלר עלה לשלטון.

אם כי עלית היטלר לשלטון נערכה בצורה, שהיתה בניגוד גמור לרצונו

של שלייכר, קיבל הרייכסוהר בדרך כלל את המאורע הזה, ואת הקואליציה עם

המפלגה הנאצית, בלב שקט; בעיקר מפני שסבור ובטוח היה, שהצבא ישאר גם להבא הגורם המכריע, ובבוא הזמן יהיה בכוחו, בעזרת הינדנבורג, להשיב את המונרכיה לגרמניה, על אפס ועל חמתם של היטלר ומצדדיו. שנות שלטונו הראשונות של היטלר, היו שנות האבקות מתמדת בין שני השותפים של ה„קואליציה“. אולם השתלשלות הדברים הוכיחה, שלא הספיק לרייכסוהר האינסטינקט הפוליטי, כדי להתגבר על מתנגדו הפיקח.

אמנם בזמן הראשון היתה לכאורה יד הרייכסוהר על העליונה, בעיקר בגלל עזרתו של הינדנבורג, אשר כנשיא המדינה היה גם ראש הצבא. הגנרל פריטש נתמנה למפקד הראשי; הצעתו של רֶהם למזג את הס. א. עם הרייכסוהר סולקה; אף ליל 30 ביוני 1934 נמנה בשורת המאורעות, שגרמו לקצץ את השפעתם של קיצוני הנאצים. אולם, כאמור, לקוי היה הרייכסוהר בחוסר אינסטינקט פוליטי, מה שהביא אותו פעם בפעם לידי פתיחת פרצות, שדרךן הבקיעה לה המפלגה הנאצית שביל לנצחונה המלא. כך שילם הרייכסוהר בעד ביטול הצעת רהם – ע"י הודאה בסמל הנאצי (שילוב הנשר עם צלב הקרס), וחלף השמדת קבוצת רהם נתן את הסכמתו לנשיאותו של היטלר אחרי מות הינדנבורג. מפקדי הרייכסוהר לא תפסו בשעתם, מה חזקים הם הכבלים הפסיכולוגיים, שכבלו בהם את עצמם, בהעלותם את היטלר למעלת ראש הצבא ובחייבם את החיילים להשבע לו שבועה אישית. הנאצים היו פיקחים למדי שלא לדחוק את הקץ. אולם צעד אחרי צעד נחלש כוחו הפוליטי העממי של הצבא. משגרצח שלייכר בליל ה-30 ביוני 1934, ולא באה התקוממות רצינית של הצבא בעקב הרצח המתועב, – היה זה סימן ראשון לקפיטולציה הפוליטית של הרייכסוהר. מקץ זמן-מה היתה כניעתו שלמה ומוחלטת. גם לאחר זה התאמץ הצבא לשמור לפחות על אוטונומיה בתוך הספירה הפנימית שלו. ל„גסטפו“ לא היתה דריסת רגל בתוך הרייכסוהר; על עבירות של חיילים דנו רק בתי-משפט צבאיים מיוחדים. ההסתלקות משדה-הפוליטיקה והפנית המרץ לביצוע מפעל ההזדינות הענקי, עוד הגבירו את הרצון להשאיר את הספירה הפנימית מחוץ להשפעת המפלגה הנאצית, ולהשליט במסגרת זו את רוחו החינוכית ואת סדריו המסורתיים של הצבא עצמו. ואולם גם על מבצר אחרון זה השתערו החוגים המפלגתיים, ובעיקר אנשי הס. ס., שחששו זה כבר להתבדלותו המופרזת של הצבא. מזימת הנאצים נסתייעה ע"י הקצב המהיר של הגדלת הצבא, שנטל ממנו את הליכוד הפנימי המוחלט, נחלתו מקודם. את המכה המכרעת נתנה המפלגה בפברואר 1938: פריטש פוטר, ובלומברג הסתלק בעצמו. מאז הלך הצבא והתבולל ביסודות הכלליים של הממלכה השלישית. בוטל האופי הדתי של שבועת החייל; נאסר לחוג את יום הולדתו של הקיסר. האימון הפוליטי של החיילים – הן לפני שירותם בצבא והן לאחריו – נמסר לס. א., ונעשו צעדים לביטול מעמדם המובדל והמיוחד של הקצינים, – מעמד שהוקם לפני כ-200 שנה ועבר בירושה מדור לדור.

הנאצים שקיבלו את הרייכסוהר לידיהם, זכו במידה רבה מן המוכן, ממלאכת ההכנה הצבאית, הרבה והמבוססת, אשר נעשתה לפנייהם ע"י הרפובליקה הוויימאריית. היסוד כבר הונח, והיה על הנאצים להשתמש בו ולהקים עליו את הבנין האדיר של הצבא הגרמני החדש. מובן, שכל מפעל ההזדינות לא היה עלול להצליח, לולא עיורון המעצמות הגדולות, אשר לא ידעו כלל להעריך את הסכנה המתקרבת. וכך

השכילו הנאצים לפתח ולהגדיל את הצבא הגרמני, עד שהגיע, בסוף 1938, לידי היקף של 51 דיביוזיות, בתוכן 5 דיביוזיות משורינות, 4 דיביוזיות „קלות“, ו-3 דיביוזיות הרריות, – בסך הכל, עם היחידות „של קו שני“, – 2 מליון איש. אליהם הצטרפו בכל שנה 500,000 טירונים חדשים.

מה היו הבעיות העיקריות של גוף צבאי ענקי זה, כפי שרואה אותן רוזינסקי? (א) התעוררה השאלה הקשה, מנין לקחת את מספר הקצינים המספיק? לפי חוזה ורסאיל שירתו ברייכסוהר הווימארי רק 4000 קצינים, והנה בפרק זמן קצר עלתה הדרישה עד ל-30,000 קצינים. אחוז בכל מיני אמצעים: העלו מדרגות יותר נמוכות, לקחו מועמדים מתאימים מתוך המשטרה, אף החזירו קצינים מהצבא הקיסרי הישן, עם שמירה על כבודם ותארים מלפנים. בדרך כלל הקלו בהרבה על העליה לדרגת הקצינות ועוררו תשוקה עזה בין הנוער המשכיל לבחור במקצוע הצבאי; לעומת זה קם גם הצורך להפריש מטובי הכוחות לחיל התעופה החדש, ואף לשמור על חלק מהם לריזרבות; גם ירידת רמת ההשכלה הכללית של הנוער בתקופת שלטון הנאצים היתה גורם מקשה. לפי דעתו של רוזינסקי ניתן, אמנם, לפתור את השאלה הזאת במשך כמה שנים, מבחינת הכמות, אך אין להשיג במשך זמן כזה את הגובה האיכותי הדרוש.

(ב) לא פחות קשה היא בעיית הסמלים. גם כאן לא היו מועמדים למדי, וגם כאן אין האימון מספיק. אין גם תשוקה עזה ללכת לעבודה זו. לפי שמקצוע זה מעסיק את האדם בשנות נעוריו הטובות (כ-10 שנים), ועם זה אין הוא מבטיח לו משרה והמשך של קיום לכל ימי חייו. נעשו נסיונות להגדיל את סיכויי הסמל לעלות לדרגת הקצינות, – אולם הקצינים לא קבלו את האלמנט הזה ברצון לתוך שורותיהם, והתאמצו בכל כוחותיהם להציל את שרידי טהרתם ה„מעמדית“.

(ג) פחות ליקויים התגלו באימון החיילים הפשוטים. יחסם היפה של הקצינים אל החיילים בצבא הסדיר והדאגה המרובה לתנאי חייהם החיצוניים נשאו את פריים. ושני דברים אלה טופחו גם בצבא ההמונים החדש. גם הרוח הצבאית של החיילים היא טובה. אין לשכוח, שצעירי החיילים קבלו את המשטר הנאצי כדבר מובן מאליו, ולא הראו כל אות לרוח של מרי פוליטי. רוזינסקי מדגיש, וחוזר ומדגיש, שאין לזלזל גם בכשרון היזמה העצמית של כל פרט ופרט מבין החיילים בצבא הגרמני. על יסוד החינוך המובהק, שניתן לחיל-הרגלים עוד ברייכסוהר הקטן, פותחה עכשיו, לאחר שנתוסף לו הנשק הכבד, סגולתו לאופרציות עצמאיות, עד לידי המכסימום האפשרי. הוגברה המגמה לדיצנטרליזציה של הפעולות ביחידות צבאיות קטנות, ובעיקר טופח אימונו של החייל היחיד למעשים אמיצי-לב, אף במקרה שיהיה עוזב לנפשו וינותק מקבוצתו כליל.

(ד) אשר לנשק הכבד הושם הלב בעיקר לא לתותחים, כי אם לטנקים. לאחר שהטנקים הגרמניים הקלים-מאד לא עמדו במבחן בקרבות ספרד, נבנו טנקים כבדים יותר. גם כאן הודגש המומנט של דיצנטרליזציה. הוקמו פורמציות טנקים עצמאיות, של טנקים כבדים יותר לשם פריצת חזית-האויב, ושל טנקים קלים לסיור השטח. חיל-הפרשים ירד כמעט מעל הבמה, ונשאר רק למלוי תפקידי-עזר.

בעוד שהחינוך הטקטי של הצבא הגרמני מכוון למטרה ברורה ומסוימת, לקרב ה„פתוח“, בניגוד למלחמת-העמדות, – ומשום כך סוגלו היחידה הקטנה והפרט לנצל כל רגע וכל מצב חדש לפי הבנתם הם, – חסרה, לדעתו של רוזינסקי, התפיסה האסטרטגית בהירות והחלטיות. אמנם מוסכמת היא השיבה לצורת

המלחמה הנפוליאונית המובילית, והתאמתה לתנאי הזמן החדשים, אבל אין הדעות תמימות על דרך ההגשמה במגמה כללית זו. כאן בולט עוד הניגוד הישן בין מפקדי הרייכסוהר הקודם ובין מפקדי המפלגה הנאצית. בחוגי הצבא האחראים לא נטו לקבל את תורת מלחמת-הבזק – שרוזינסקי רואה אותה כתוצרת איטלקית ולא גרמנית, – והביאו בחשבון גם מלחמה ארוכה וממושכת, שתביא בפרקי-זמן מסוימים למצבים של אי-מוביליות; שיקוליהם האסטרטגיים של קציני הרייכסוהר הקודמים הם צבאיים-מקצועיים. לעומת זה נדחפים אנשי המפלגה הנאצית בהרבה ע"י הרהורים פוליטיים ותעמולתיים; אין הם סומכים בעיקר על התמודדות הכוחות הגלויה, שבה יכריע הכוח הממשי, אלא על אמצעים פוליטיים-פסיכולוגיים, כגון התקפת-אפתעה, דמורליזציה של כוח האויב וכו'.

*

סקרנו, בעקבות ספרו של רוזינסקי, את התפתחות הצבא הגרמני מאז התלכדותו בתקופת פרידריך הגדול; רק על סמך ידיעת אופן התהוותו של הצבא אפשר לעמוד על המתרחש בתוכו בימינו אנו. והנה העניקו לנו החדשים האחרונים חומר-מה לבדיקת הנחותיו של רוזינסקי. מסתבר קודם כל, שהצבא הגרמני רכש לו מחדש את כל כושר המוביליות. שוב דבק הצבא הזה במסורת האסטרטגית שלו, אשר מצאה לה ביטוי קלסי בכתביו של קלאוזביץ. הקרבות בארצות השפלה ובצרפת מוכיחים, באיזו מידה הצליח הצבא הגרמני להשליט את מלחמת התנועה והתנופה, ולהכתיב את חוקיה אף לצבאות מתנגדיו, שלא התכוננו, וכנראה שלא התכוננו למדי לצורת מלחמה זו.

כן למדים אנו, שבטכסי דיצנטרליזציה, בהפעלת יחידות קטנות ומפוזרות, ואף בפיתוח יזמתו העצמית ואומץ-לבו של החיל הבודד, השיגו הגרמנים גדולות בשלב הראשון של ההאבקות. יחידות טנקים עצמאיות, שלא נרתעו מפני סכנת הניתוק מהצבא העיקרי, הבקיעו להן פרצות בשורות המחנגד, והכשירו בזה את הדרך לפני חיל-הרגלים. כן עשו גם יחידות ממונעות אחרות, כגון יחידות-אופנוע. על אומץ-לבם של החיילים הבודדים מעידה תופעת הסוככנים, שבצדק כינו אותם כ"קבוצות מתאבדים".

אך השאלה היא, מה יהיה מראהו של צבא גרמני זה, באם המלחמה תהפך למערכה ארוכה וממושכת, וחלום ההכרעה הקצרה יפוג. יש לשער, שאז תתגלנה החולשות, אשר רציפות ההצלחות החיצוניות העלימה אותן עד כה מעיני קרובים ורחוקים. אז יראה, אולי, שגרמניה לא יכלה ליצור קצינים וסמלים באותו הקצב, אשר בו ביצעה את מפעל ההזדיינות; והמחסור בקצינים יגדל עוד ויגבר עם האבדות שתגרמנה לצבא הגרמני. יש מקום לספק, אם תעמוד לו לחיל הגרמני רוח הגבורה במלחמה, שתמשך תקופה ארוכה. במקום אומץ-לב לפעולות חד-פעמיות – ידרשו אז ממנו כוח סבלנות רב ורמה-פוליטית רוחנית מסוימת. וכלום לא נתערערו תכונות אלה בעם הגרמני ע"י החינוך הרברבני שניתן לו בשנים האחרונות? ומאחר שכל חינוכו של הצבא הגרמני היה מכוון לקראת קלות-תנועה בקרב פתוח, כלום לא יקשה עליו לעמוד במבחן מלחמת-חפירות וביצורים. ולעבור למשך זמן רב לדיפינסיבה? דוגמת שנות 18–1914 משמשת כאן אזהרה חמורה.

עם המשכת המלחמה תתעורר בודאי עוד בעיה, שאת אפיה המדויק ואת היקפה אין לחזות מראש: בעית היחסים בין החוגים המפלגתיים הנאציים, והממשלה בכלל זה, ובין מפקדי הצבא הקשישים, חדורי המסורת הצבאית של ארצם.

בשאלת היחס בין הכוחות הציויליים ובין מנהיגי הצבא בזמן מלחמה התקשו בגרמניה מאז ומתמיד. (התקופה של ביסמרק ומולטקה היא בניהול זה תקופה יוצאת מהכלל). בעיה זו עלולה להתפרץ בלבוש חדש. הניגודים הישנים בין המפלגה הנאצית לבין הרייכסוהר לא נעלמו כלל וכלל, אם כי בשנות שלטונו של היטלר חלו בהם תמורות מרחיקות לכת; ויתכן מאד כי בשעת משבר יתגלעו הניגודים האלה בצורה זו או אחרת. אמנם, כל זמן שמלחמת הבזק מביאה לידי הצלחות, ואמצעי הדימורליזציה בעורף האויב ואיגודי „הטור החמישי“ משפיעים את השפעתם בצורה ניכרת, – אין מקום לסכסוכים רציניים בין הצבא ובין המפלגה. אולם מה יקרה, אם מלחמה ממושכת, תכתיב את חוקיה היא, ותחסל את האפקטיביות של אמצעי-הקרב „פוליטיים“? אם היא תכריח את המפקדה להתנהג מתוך שיקולים אסטרטגיים בלבד וללכת בדרכים אשר תהיינה בלתי-פופולריות ותחסרנה כל קישוטים תעמולתיים? עדיין מוקדם לדון על כל אשר עלול להתרחש אז, וידו של איזה משני האגפים תהיה על העליונה. על כל פנים, צפויה סכנה חמורה לצבא הגרמני, אם לא יצליח לסיים את המלחמה הזאת במסעות מהירים ורצופי-נצחונות.

המלחמה הזאת, ככל מלחמה רצינית – עשויה להבליט את המעלות ואת החולשות של הצבאות הלוחמים (ואף של העמים הלוחמים). יתרונות הצבא הגרמני נתגלו עד כה במידה רבה. הימים הבאים יוכיחו את חסרונותיו וחולשותיו, והם הם אשר יכשילוהו לבסוף.

קולונל קלימנד-גרנקור

החייל הסורי והארמני בצבא צרפת בליונט

שני המאמרים המוגשים בזה הם פרי עטו של קצין צרפתי בעל נסיון של שירות רב בגדודים המוסלמיים של צרפת בכלל, וביחוד במערכות הליונט הצרפתית. התקופה הנידונה כאן היא תקופת שנות ההשתלטות הראשונה של צבא צרפת בסוריה וקיליקיה, ימי פעולות „השדרות הנעות“ בפנים השטחים האלה וימי המערכה נגד חילות התורכים בגבול קיליקיה ומסביב לעיר עינטאב, כאשר הצרפתים צרו עליה. כיון שהמחבר מסיים בשנת 1921, לא נכלל בתיאורו הנסיון שנרכש אגב פעולת הגדודים הסורים ב-6-1925, במרד הדרוזים.

אוצר רב של הסתכלות והתבוננות מכונס במאמרים אלה. הקורא ישים, ודאי, את לבו אל הקשר בין חנאי הטבע והאקלים ובין הישגי החיילות; השמעת התנאים האלה היא שונה על עמים ושבטים שונים. גורלן הקשה, הטרגי, של היחידות הארמניות, מעורר בנו ענין. וכן אפשר ללמוד לקח רב מן הנסיונות של יחידות מעורבות: של חיילים צרפתים וקבילים-ערבים בפלוגה אחת. חומר מאלף מאוד ימצא הקורא אף בתיאור החיילות המקומיים בסוריה, שכנתנו הקרובה.

המאמרים לוקטו מספרו של המחבר «La Tactique au Levant». – המ.

מאז ועד היום הזה ידעה צרפת למצוא חיילים בין האוכלוסים שאינם אירופיים אשר לתוכם נקלעה במסיבת המקרים. זוהי אחת המסורות שלה, הנושנות והמוצקות ביותר, אשר זכו להצלחה מתמדת. שום אומה אחרת, אחרי רומא, לא גייסה חיל בשיעור כזה מבין אוכלוסיה הקולוניאליים. גם במקום שפעולתה לא היתה אלא זמנית בלבד, ניצלה מיד את הילידים שהצטרפו לענינה.